

ORGAAN DER CLUB VAN NEDERLANDSCHE VOGELKUNDIGEN

VOORTZETTING VAN JAARBERICHT 1 — 17, 1911 — 1928

REDACTIE: Dr C. EIJKMAN, Dr C. G. B. TEN KATE (Secretaris, Kampen,
de la Sablonièrekade 31) en Tsj. Gs. DE VRIES

Overzicht der terugmeldingen van in Nederland geringde vogels, II.

De groote stern, *Sterna sandvicensis sandvicensis* Lath.,

door M. J. TEKKE.

(met 1 tekstfiguur).

Zooals bekend worden de resultaten van het Nederlandsche ringonderzoek jaarlijks gepubliceerd vanwege het Rijks Museum van Natuurlijke Historie te Leiden in de „Zoölogische Mededeelingen”. Hoewel deze publicaties van zeer groot belang zijn, zijn zij min of meer een droge opsomming van de terugmeldingen en over het algemeen worden vele eigenaardigheden hierdoor niet opgemerkt. Wanneer deze terugmeldingen echter op een geografisch kaartje worden aangegeven, wordt het geheel overzichtelijker en vallen de bijzonderheden direct op. Ik heb een aanvang gemaakt men het in kaart brengen van de terugmeldingen van eenige soorten, waarvan voldoende gegevens beschikbaar zijn. Het eerste artikel, over de aalscholver, is verschenen in de „Levende Natuur” van Februari 1934, terwijl hieronder een kaartje volgt van de ringresultaten van de groote stern.

Op 4 uitzonderingen na werden alle vogels als nestjong geringd in de broedkolonie te Kerkwerf, Zeeland (51° 40' N, 3° 52' O), welke plaats op de kaart met een cirkeltje is aangeduid. Voor het grootste gedeelte werden de jonge vogels geringd door den heer J. VIJVERBERG. De No's. 35 en 51 werden geringd

te Serooskerke, Zeeland ($51^{\circ} 42' N, 3^{\circ} 47' O$), en de No's 52 en 55 aan de Hoek van Holland ($51^{\circ} 58' N, 4^{\circ} 8' O$).

De cijfers bij de plaats van terugmelding geven, zooals gebruikelijk is, de maanden van het jaar aan. Bij vogels in hun eerste levensjaar zijn deze niet onderstreept; enkelvoudige onderstreping heeft betrekking op vogels in hun tweede levensjaar, terwijl dubbele onderstreping is toegepast voor voorwerpen in hun derde jaar of ouder.

Van No. 57 kan de juiste geografische ligging niet worden opgegeven; op de beste atlassen was deze plaats niet te vinden. Derhalve kan deze terugmelding niet in kaart worden gebracht.

Overwinteringsgebied.

Dit is gelegen langs de Westkust van Afrika. De terugmeldingen zijn uit de maanden October, November en December. De terugmelding in Juli van No. 60 wijst op het overzomereren van de soort in het winterkwartier, hetgeen reeds bekend is door vele gegevens van buitenlandsche stations, zoowel voor jonge als voor volwassen vogels. Hoewel langs de kust van Frankrijk en Portugal terugmeldingen uit October voorkomen, ben ik niet geneigd aan te nemen, dat de vogels daar overwinteren. Ik beschouw deze October-vangsten als vrij late trekkers. Verreweg het grootste gedeelte wordt teruggemeld in Augustus, hetgeen duidelijk uit de kaart blijkt.

Trekrichting.

De hoofdrichting is Zuidwest, terwijl de trek uitsluitend langs de kust verloopt. In de „Proceedings” van het Internationale Ornithologische Congres 1930, p. 293—319, haalt Dr E. SCHÜZ de groote stern aan als een typisch voorbeeld van „Schmalfrontzug” (Zugstrassenzug).

Van Nederlandsche vogels zijn geen terugmeldingen buiten het kustgebied bekend. Ringstations uit andere landen hebben wel enkele vondsten in het binnenland verkregen, die vermoedelijk beschouwd moeten worden als verdwaalde vogels.

Terugmeldingen uit Nederland.

Ringnummer:	Ringdatum:	Datum en plaats van terugmelding:
4708	17-VI-'12	6-VIII-'20 Scheveningen.
4765	17-VI-'12	15-IX-'12 Texel.
6858	29-VI-'13	17-VII-'13 Texel.
6878	29-VI-'13	17-VII-'13 Texel.

Ringnummer:	Ringdatum:	Datum en plaats van terugmelding:
35598	29-VI-'23	29-VII-'23 bij Vlissingen.
47692	21-VII-'25	7-IX-'25 bij Kloosterzande (Zeeland).
67301	31-VII-'32	29-VIII-'32 Zeestranda Schouwen.

Hieruit valt alleen te concludeeren, dat begin September zich nog vogels in de omgeving van de broedplaats kunnen ophouden.

De trekbewegingen van de vogels met ringen 4765, 6858 en 6878, die resp. in September, Juli en Juli op Texel werden bemachtigd, beschouw ik als een „Zwischenzug“.

Gegevens over het terugkeeren in de zelfde broedkolonie of het zich vestigen in andere kolonies zijn niet voorhanden.

Bespreking van eenige interessante buitenlandse terugmeldingen.

De Nos. 2, 9, 23, 26, 27, 42, 44, 61 en ringno. 4708 (Zie: Terugmeldingen uit Nederland) zijn voorbeelden van vrij hooge leeftijden, nl. resp. ruim 8, ruim 7, bijna 6, ruim 7, ruim 7, ruim 8, ruim 5, ruim 5, ruim 8 jaar. British Birds, 3, 1931, p. 72—78, publiceert een terugvangst van een 14 jarige vogel van Cumberland naar Lüderitz (26° 51' S, 23-II).

Opvallend veel terugmeldingen van oude vogels komen bij deze soort voor.

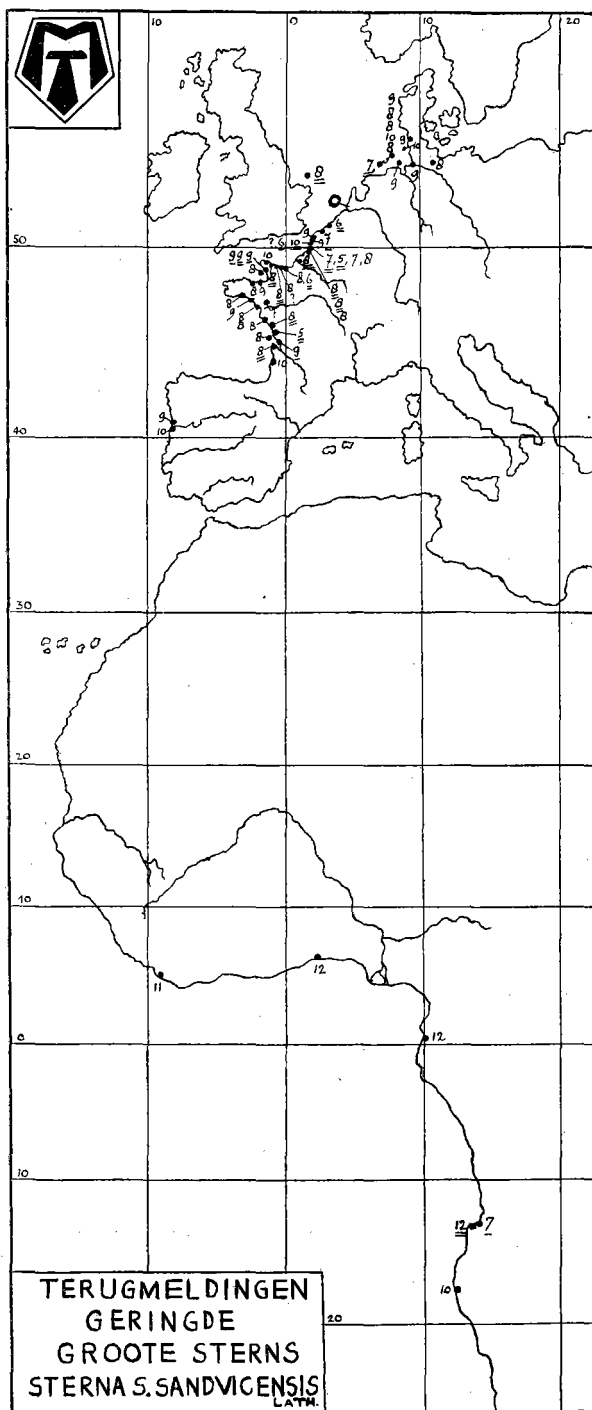
No's 5 en 21. Deze vogels zijn vroege trekkers. Zij worden reeds begin Juli en eind Juni uit Noord Frankrijk teruggemeld.

No's 18, 25, 28 en 35. Deze vogels worden resp. begin Juni, begin Juni, begin Mei en begin Mei uit Noord Frankrijk teruggemeld. Het is moeilijk aan te nemen, dat deze vogels vroege trekkers zijn. Wij dienen er rekening mede te houden, dat de soort ook in Noord Frankrijk broedt, zoodat een vermoedelijke verhuizing naar een andere kolonie mij hier logischer lijkt.

No's 42 t/m 53. Al deze terugmeldingen uit Duitschland, moeten m.i. beschouwd worden als voorbeelden van „Zwischenzug“. Bij No. 43, welke vogel half Juli op Norderney werd bemachtigd, werd door wijlen Prof. VAN OORT destijds vermeld, dat de soort daar in 1914 niet broedde. Voor No. 44 is geen nadere plaatsbepaling opgegeven, zoodat ik deze naar eigen inzicht heb vastgesteld.

No. 53. Van de Nederlandsche broedvogels is dit de noordelijkste terugmelding. Van een buitenslandsch station is een

TERUGMELDINGEN UIT HET BUITENLAND.

noordelijker vondst bekend, nl., geringd als nestjong op $55\frac{3}{4}^{\circ}$ NB, $1\frac{3}{4}^{\circ}$ WL teruggemeld op $57\frac{3}{4}^{\circ}$ NB, $3\frac{3}{4}^{\circ}$ WL in Augustus van het 3de levensjaar of ouder.

No. 55 is van de Nederlandsche vogels de westelijkste terugmelding. Zoover mij bekend is, is de westelijkst bekende vondst gelegen op 12° NB, 16° WL, van een vogel geringd te Mellum ($53^{\circ} 43' \text{ N}$, $8^{\circ} 10' \text{ O}$), teruggevangen in Juli van het 3de levensjaar of ouder.

No. 58 is de zuidelijkste terugvangst, die door het nederlandsche ringonderzoek werd bereikt. Wanneer wij daarbij een terugmelding in British Birds, 24, 1931, p. 215, vergelijken, blijven wij nog ver achter. 1 exemplaar werd als nestjong in Norfolk ($36^{\circ} 55' \text{ N}$, $76^{\circ} 15' \text{ W}$) geringd en teruggemeld in Januari van het eerste levensjaar op 35° Z , $25\frac{1}{2}^{\circ} \text{ O}$. Zoover ik heb kunnen nagaan, is dit de meest zuidelijke en tevens de meest oostelijke terugmelding.

Voor onze broedvogels is No. 60 de oostelijkste vondst.

De langste afstand, die afgelegd werd, mij uit de literatuur bekend, is (Ergebnisse einiger Vogelberingungen in Dänemark, von O. FABRICIUS und Å. VEDEL TÅNING, „Der Vogelzug“, 2, 1931, No. 4):

Ringnummer:	Datum en plaats van ringen:	Datum en plaats van terugmelding:
550	11-VII-'28 „Anholt” Tipperne $55^{\circ} 53' \text{ N}$, $18^{\circ} 13' \text{ O}$	Stervend gevonden 29-VI-'29 Zuidwest Afrika ca. $22^{\circ} 55' \text{ S}$, $14^{\circ} 25' \text{ O}$.

Deze afstand bedraagt hemelsbreed gemeten ongeveer 13.000 K.M.

TERUGMELDINGEN UIT HET BUITENLAND.

Frankrijk.

No.	Ringnummer:	Ringdatum:	Datum en plaats van terugmelding:
1.	984	18-VI-'11	24-VIII-'11 Chausey eilanden bij Granville $48^{\circ} 52' \text{ N}$, $1^{\circ} 51' \text{ W}$.
2.	1516	18-VI-'11	12-VIII-'19 Meuvaines $49^{\circ} 18' \text{ N}$, $0^{\circ} 37' \text{ W}$.
3.	1524	18-VI-'11	4-IX-'13 Coutainville $49^{\circ} 3' \text{ N}$, $1^{\circ} 34' \text{ W}$.
4.	1531	18-VI-'11	14-IX-'11 Coutainville $49^{\circ} 3' \text{ N}$, $1^{\circ} 34' \text{ W}$.
5.	1556	25-VI-'11	10-VII-'13 baai v. d. Somme $50^{\circ} 18' \text{ N}$, $1^{\circ} 34' \text{ O}$.
6.	1571	25-VI-'11	27-IX-'11 Mond v. d. Vilaine $47^{\circ} 31' \text{ N}$, $2^{\circ} 20' \text{ W}$.
7.	4724	17-VI-'12	23-VII-'12 Redon $47^{\circ} 39' \text{ N}$, $2^{\circ} 6' \text{ W}$.
8.	4773	17-VI-'12	7-VIII-'12 Etel $47^{\circ} 39' \text{ N}$, $3^{\circ} 12' \text{ W}$.

No.	Ringnummer:	Ringdatum:	Datum en plaats van terugmelding:
9.	6441	29-VI-'13	12-VIII-'20 Oudalle la Vallée 49° 28' N, 0° 19' O.
10.	6443	29-VI-'13	28-VIII-'13 Ouistreham 49° 18' N, 0° 16' W.
11.	6446	29-VI-'13	23-VIII-'13 rivier de Arguenon bij le Guildo 48° 33' N, 2° 13' W.
12.	6852	29-VI-'13	27-VII-'13 baai v. d. Somme 50° 18' N, 1° 34' O.
13.	20924	29-VI-'18	11-VIII-'21 Quinéville 49° 30' N, 1° 17' W.
14.	25996	13-VI-'19	12-VIII-'19 Baai van St. Trojan 45° 50' N, 1° 12' W.
15.	31791	10-VII-'21	22-VIII-'21 baai v. d. Orne 49° 6' N, 0° 22' W.
16.	31817	10-VII-'21	VIII-'23 bij Soulac 45° 31' N, 1° 8' W.
17.	25906	14-VII-'21	6-IX-'21 Hardelot-Plage 50° 42' N, 1° 46' O.
18.	25972	14-VII-'21	3-VI-'24 bij de mond v. d. Authie 50° 22' N, 1° 38' O.
19.	31754	20-VII-'21	21-VIII-'21 Croisic 47° 18' N, 2° 31' W.
20.	35557	11-VII-'22	X-'22 Contis les Bains 44° 6' N, 1° 20' W.
21.	34317	29-VI-'23	29-VI-'25 Ouistreham 49° 18' N, 0° 16' W.
22.	34329	29-VI-'23	23-VIII-'23 12 K.M. t. Z. van les Sables d'Olonne 46° 30' N, 1° 47' W.
23.	34393	29-VI-'23	25-VIII-'29 Pointe du Hourdel 50° 14' N, 1° 35' O.
24.	35507	29-VI-'23	22-VIII-'23 Croisic 47° 18' N, 2° 31' W.
25.	35520	29-VI-'23	1-VI-'28 Zuyd Coote 51° 4' N, 2° 28' O.
26.	38708	12-VII-'23	4-VIII-'30 Hourdel baai 50° 14' N, 1° 35' O.
27.	38790	10-VII-'24	16-VIII-'31 Cayeux s. Mer. 50° 11' N, 1° 30' O.
28.	35607	17-VII-'24	8-V-'27 baai v. d. Somme 50° 18' N, 1° 34' O.
29.	35622	17-VII-'24	? baai v. d. Authie 50° 22' N, 1° 38' O.
30.	35628	17-VII-'24	8-VII-'27 omtrek v. Calais 51° N, 1° 55' O.
31.	35656	17-VII-'24	? Orne 49° 6' N, 0° 22' W.
32.	35662	17-VII-'24	X-'26 baai v. d. Authie 50° 22' N, 1° 38' O.
33.	35668	17-VII-'24	15-IX-'24 Coutainville 49° 3' N, 1° 34' W.
34.	47636	12-VII-'25	19-IX-'25 baai v. Mont St. Michel 48° 38' N, 1° 31' W.
35.	38891	23-VII-'27	11-V-'30 baai v. Aiguillon s/Mer 46° 18' N, 1° 12' W.

No.	Ringnummer:	Ringdatum:	Datum en plaats van terugmelding:
36.	74807	3-VII-'29	1-VIII-'31 Aiguillon s/Mer 46° 20' N, 1° 18' W.
37.	84313	5-VII-'30	20-VIII-'30 baai v. d. Somme bij Cayeux 50° 10' N, 1° 30' O.
38.	81902	10-VII-'30	19-X-'30 Moerassen van Varouville 49° 40' N, 1° 21' W.
39.	67585	27-VI-'31	2-VIII-'31 bij Crottoy 50° 13' N, 1° 40' O.
40.	67641	19-VII-'32	10-IX-'32 Wissant 50° 54' N, 1° 40' O.
41.	67699	19-VII-'32	18-IX-'32 les Mathes 45° 42' N, 1° 11' W.

Duitschland.

42.	1574	25-VI-'11	17-VIII-'19 bij Helgoland 54° 12' N, 7° 50' O.
43.	4785	17-VI-'12	13-VII-'14 Norderney 53° 43' N, 7° 9' O.
44.	6872	29-VI-'12	5-VIII-'17 op de Noord Zee a/d Engelsche zijde, verm. ong. 53° N, 1° O.
45.	20939	29-VI-'18	begin X-'18 bij Helgoland 54° 12' N, 7° 50' O.
46.	34312	29-VI-'23	12-VIII-'23 bij Helgoland 54° 12' N, 7° 50' O.
47.	35593	29-VI-'23	13-VIII-'23 Segeberg 53° 56' N, 10° 19' O.
48.	38761	12-VII-'23	10-X-'23 Langeness Husum 54° 38' N, 8° 36' O.
49.	47736	12-VII-'25	8-IX-'25 Haven v. Hamburg 53° 33' N, 9° 58' O.
50.	47790	12-VII-'25	17-VIII-'25 bij Helgoland 54° 12' N, 7° 50' O.
51.	33428	23-VII-'27	21/22-IX-'27 Mellum 53° 43' N, 8° 10' O.
52.	70623	25-VI-'32	9-IX-'32 Helgoland 54° 12' N, 7° 50' O.
53.	67654	19-VII-'32	12-IX-'32 Emmelsbüll 54° 50' N, 8° 41' O.

Portugal.

54.	6479	29-VI-'13	26-X-'13 Oporto 41° 9' N, 8° 37' W.
55.	70618	25-VI-'32	22-IX-'32 Villa do Conde 41° 24' N, 8° 47' W.

Afrika.

56.	1560	25-VI-'11	Eind XI of begin XII '11 Anyako, Goudkust 6° 17' Z, 1° 53' O.
57.	4756	17-VI-'12	9-XI-'12 Cacucaco, Quifangondo, Loanda, Angola. Waar?
58.	5177	17-VI-'12	20/27-X-'12 Mossamedes 15° 20' Z, 12° 10' O.
59.	6486	29-VI-'13	8-XII-'13 Libreville 0° 25' N, 9° 28' O.
60.	35503	29-VI-'23	23-VII-'24 Benguella 12° 35' Z, 13° 25' O.
61.	38702	12-VII-'23	ong. 28-XII-'28 in de baai van Farta, Angola, 32 K.M. t. Z. van Benguella dood gevonden, ong. 12° 35' Z, 13° 25' O.

No. Ringnummer: Ringdatum: Datum en plaats van terugmelding:
 62. 84339 5-VII-'30 7-XI-'30 Haven van Nanna Kru
 4° 44' N, 8° 44' W.

LITERATUUR.

- Jaarboekje der Ned. Ornith. Ver., 1911.
 „Ardea”, 1, 1912; 2, 1913; 3, 1914; 6, 1917; 7, 1918; 9, 1920; 10, 1921;
 12, 1923.
 Zoölogische Mededeelingen, uitgegeven vanwege 's Rijks Museum van
 Nat. Historie te Leiden, 9, 1926; 12, 1929; 13, 1930; 14, 1931; 15, 1932;
 16, 1933.

De Purperreigers, *Ardea p. purpurea* L., in Ambt-Vollenhove.

Broedseizoen 1933 en ringresultaten,

DOOR

Dr C. G. B. TEN KATE.

Broedseizoen 1933.

In het seizoen 1933 was ik door een samenloop van omstandigheden slechts eenmaal in de gelegenheid de purperreigerkolonies in Ambt-Vollenhove, waarvan ik reeds over de jaren 1929—1932 in dit tijdschrift (2, 1929, p. 21—36; 3, 1931, p. 152; 4, 1931, p. 71—72 en 5, 1932, p. 85—86) bericht deed, te bezoeken, en wel op 16 Juni, in gezelschap van ons mede-clublid, den heer C. J. BOELE jr.

Eerst bezochten we een kleine nederzetting op een nog nimmer door ons betreden terrein-gedeelte, waar onze gids den vorigen dag de vogels had ontdekt. We joegen 4 oude reigers op en bereikten 3 nesten: no. 1 met 3 ringbare jongen; no. 2 met 4 jongen, waarvan 2 ringbaar, en 1 ei; no. 3 met slechts 1 jong meer (ringbaar).

Vervolgens voeren we naar een 2e plek, waar onze gids reeds vorige jaren voor ons had geringd, met galigaan-pollen tusschen riet, biesen en lischdodden, een zeer gevaarlijk terrein, waar een eenmaal gemaakt „pad” ternauwernood veilige terugtocht bood voor één persoon, zoodat onze gids er op stond, dat wij in de boot zouden wachten. Terwijl hij in het terrein was